

ואם לא תאכה האשה ללכת אחריו וגו' רק את בני לא תשב שמה [כד ת]. חזינן חידוש גדול שהרי אף אשה ראויה ליצחק כרבקה אם לא היתה רוצה ליסע אצל אברהם אלא שיבוא יצחק לשם, השביע אברהם שלא יביא את יצחק לשם ויפנה או לימין או לשמאל אף שאינן חשובות כרבקה. והוא משום דלהיות אצל צדיקים עוד יותר עדיף, כי להיות רחוק מהחבורה של ת"ח ומקום תורה אף איש כיצחק ואשה כרבקה יש לחוש ח"ו, אלא צריך להתאבק בעפר רגלי ת"ח ולדור במקום ת"ח, וא"כ כ"ש לדין שצריכין להיות אצל ת"ח.

והיה הנערה אשר אומר אליה וגו' ואמרה שתה וגם גמליך אשקה [כד יד]. הנה יש שינוי במעשה רבקה מכפי שאמר אליעזר ומכפי שסיפר להם, שהוא אמר וכן סיפר שתאמר שתה וגם גמליך אשקה, והיא אמרה מתחילה רק שתה אדוני ואח"כ כשכלה לשתות אמרה גם לגמליך אשאב. נראה כי אליעזר הסתפק במדת החסד שתהיה להנערה אף שהיא תחשוב שהיא עושה דבר טוב וגדול בזה שלא כו"ע עושין כן, שדרך אדם כזה רוצה לומר תיכף אני מוכן לעשות דבר טוב עוד יותר ממה שבקשת, ולא משום גאווה, אלא משום שירצה לחזק את האיש המבקש שלא יחשוש לבקש מה שרוצה כי פגע באיש טוב, אבל רבקה הי' מדת החסד שלה גדול אצלה עד שחשבה שאין זה דבר גדול וטובה כלל, ושא"א לעשות אחרת, וכן כל העולם צריכין לעשות וליכא רבותא במעשיה, ולכן מה לה לומר תחלה שתשאב גם להגמלים, כי עתה צריך עדיין הוא בעצמו לשתות, ורק אחר שכלה לשתות שצריך אז לשאוב להגמלים אמרה שתשאב גם להם. וזהו מדה גדולה ביותר עד שהיה ירא לומר זה לאביה ולאחיה, שיאמרו שעשתה שלא מדעת נכון אלא מעשה ילדות ולא יניחוה ליסע אתו, ולכן סיפר להם בשינוי מעט היינו שלא כהסדר

ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי [כד ז]. מה שפי' רש"י דמתחלה היה רק אלקי השמים ועכשיו שנתפרסם הוי גם אלקי הארץ, לכאורה לא מובן הא גם בתחילה היה בית מדרש אצל שם ועבר ונח, ועתה ג"כ לא ניתוסף הרבה דהנפש שעשו בחרן שנחשב התחלת שנות תורה [ע"ז ט א] הרי היו מעטים. ולכן הנכון שהכוונה בזה דשם ועבר מאיזה טעם לא היו משתדלין למצוא תלמידים ולא עסקו להשפיע על העולם אלא למי שהיה רוח טוב מן השמים שמאס בהבלי העולם והיה מבקש דרך האמת היה מוצא אצל מי ללמוד שהוא בבית המדרש של שם ועבר, והרבה אף שרצו לבקש האמת לא מצאו ביהמ"ד זה אלא אצל אחרים שאדרכה עוד קלקלו אותם להרע. ואברהם התחיל לילך ממקום למקום לבקש תלמידים לקרוא בשם ה' לבאר להם הבליות העולם וטעות העולם ולהורות להם דרך האמת, לכן אף שהיו עדיין מעטים נעשה כבר קביעות בעולם שלא תשכח התורה ושזה ימסר מדור לדור, ולכן הוא עתה אלקי הארץ, אף שעדיין לא נתרבו רבים, אבל מתחלה הא אפשר שלא ימצאו כלל מי שמבקש מעצמו דרך האמת. ועוד אפשר שמתחלה רק מי שרוצה מעצמו לבקש האמת שיש לקוות שישמור כל התורה הלך אצל שם לעבר ולמדו לו, ואברהם לימד לכל העולם אף לכאלה שהועיל להם רק למצוא אחת, שלזה יש קיום, כי אנשים גדולים הם מעטים ואין ברור שימצאו, אבל שיכירו זה מעט וזה יותר וזה כל התורה ימצאו הרבה, ואח"כ בדור השני יתרבו יותר וגם ביותר מצוות כי מצוה גוררת מצוה, ולכן נחשב מעתה גם אלקי הארץ שיש לזה קיום. ולכן נקרא מאברהם שני תורה משום שבטוחים אנו שבאופן זה דשיטת אברהם יהיה תורה בעולם, ולא בשיטת הקודמים שאף שהיו נביאים וצדיקים ולומדי תורה אין לקרוא העולם בשם שני תורה מטעם זה.